

Ikä on POP-kehittämishanke

RAI - arviointivälineistön käyttö Pohteen ikäih- misten palveluissa

Loppuraportti 2022–2023

Dokumentti

12.12.2023

Eeva Harjunpää - Hiltula

Elisa Veteläinen

Annika Luukkonen

Palvelujen laatu varmistetaan järjestelmällisellä seurannalla	3
RAI - arviointivälineistön käyttö Pohteen ikäihmisten palveluissa	4
Tausta:	4
Ikä on POP - hanke tavoitteet.....	4
RAI toimintamallin rakentaminen	5
Tuotokset	5
RAI arviointivälineistön käyttö Pohjois- Pohjanmaan hyvinvointialueella, https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/rai-arviointivälineiston-kaytto-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella	5
RAI toimintamallin tavoitteet	6
RAI osaaminen.....	6
Toimintamallin vaikutukset ja vaikuttavuus	7
Tavoitteiden toteutuminen.....	8
Toimintamallin arviointi.....	9
RAI toimintamalli ja eettisyys	10
Keskeiset hyödyt:	11
Asiakasnäkökulma.....	11
Henkilöstönäkökulma.....	11
Hyvinvointialueen näkökulma	11
Pidemmän aikavälin suunnitelma ja tavoitteet.....	13
Riippuvuudet:	13
Toimintamallin tulevaisuus	15
RAI-viestintäsuunnitelma.....	15
Lähteet	16

Palvelujen laatu varmistetaan järjestelmällisellä seurannalla

Työpaketti: Lisää laatua vertaiskehittämällä.

Hyvinvointialueen kotihoidon laadun ja vaikuttavuuden kehittämistyötä jatketaan kansallisesta vertaiskehittämisestä sekä yhtenäisestä RAI-arvioinnista saatavan tiedon avulla systemaattisesti. Luotettavalla tavalla kerätty tieto ja niistä johdettavat indikaattorit tukevat sekä omavalvontaa että monituottajamallin avulla tuotetun toiminnan valvontaa ja valvonnan indikaattorien julkaisemista.

Konkreettiset toimenpiteet: Luodaan systemaattinen vertaiskehittämisen toimintamalli koko hyvinvointialueelle. Järjestetään vertaiskehittämisen yhteisiä teemallisia työpajoja. Asiakas- ja palveluohjauksen vertaiskehittämistä selvitetään hyödyntäen mm. toiminnanohjauksjärjestelmästä saatavaa tietoa. Järjestelmällisen palvelujen laadun seurantaan on sovitut indikaattorit, joita käytetään omavalvontasuunnitelmissa. Hyödynnetään työpaketeista 1–8 saatavaa tietoa osana ikääntyneiden palveluiden kehittämisessä.

Tuotokset, tulokset ja vaikutukset: Kotihoidon laadun paraneminen kehittämällä vertaiskehittämisen tuloksien pohjalta palveluita. Yhdessä sovitut tiedonkeruujärjestelmät asiakkaiden palvelutarpeen, hoitoisuuden, toimintakyvyn ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin näkökulmasta, jotka mahdollistavat resurssien kohdentamisen oikein hyvinvointialueella. Omavalvonta- ja valvontasuunnitelmien yhdessä sovittujen indikaattorien avulla voidaan puuttua laatupoikkeamiin.

Seuranta ja arviointi: Vertaiskehittämisestä saadun tiedon pohjalta yhteisesti sovitut vaikuttavuusmittarit palveluiden laadun seurannassa hyvinvointialueella. Yhdessä sovitut indikaattorit omavalvontasuunnitelmissa.

RAI - arviointivälineistön käyttö Pohteen ikäihmisten palveluissa

Tausta:

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkään sosiaali- ja terveyspalvelusta (28.12.2012/980) 15a § mukaan kunnilla on velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä. Kuntien on aloitettava RAI-välineistön käyttö viimeistään siirtymäajan päättyessä 1.4.2023.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia ja järjestämissuunnitelma ohjaa hyvinvointialueen henkilöstöä RAI - arviointivälineen käytössä. Haluamme toimia ikäihmistä varten myös RAI- arviointitiedon käytön kautta. Luotettavalla RAI-vertailutiedolla voimme myös kehittää ja parantaa johtamistamme.

Kansallisten tavoitteiden mukaisesti ikäihminen on aina palvelujen keskiössä. Kun käytämme yhtenäisiä RAI-arviointivälineitä palveluissamme, toteutamme yhdenmukaisia ja laadukkaita RAI - arviointeja. Laadukkaalla RAI - vertailutiedolla voimme parantaa palveluamme yksikkö- sekä koko hyvinvointialuetasoisesti. Me Pohjois-Pohjanmaalla haluamme olla edelläkävijöitä RAI-osaamisessa ja toiminnan kehittämisessä RAI-tiedon avulla.

RAI- arviointivälinettä käytetään suunnitelmallisesti asiakkaiden palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa. RAI - arviointien pohjalta saatavaa tietoa käytetään asiakkaan palveluohjauksessa, asiakkaan oikeanlaisen ja oikea - aikaisen palvelun, hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa, palvelun myöntämisen yhtenä välineenä, ennakoivan asiakas- ja palvelusuunnitelman laatimisessa, palvelujen toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa.

Ikä on POP - hanke tavoitteet

- Asiakas- ja palveluohjauksessa yhtenäistetään RAI-arviointimenetelmien käyttö ja tuetaan Pohjois-Pohjanmaan iRAI-osittaisarvioinnin käytön laajentamista.
- Hyvinvointialueen kotihoidon laadun ja vaikuttavuuden kehittämistyötä jatketaan yhtenäisestä RAI-arvioinnista saatavan tiedon avulla systemaattisesti.
- Järjestelmällisen palvelujen laadun seurantaan on sovitut indikaattorit, joita käytetään omavalvontasuunnitelmissa.

RAI toimintamallin rakentaminen

RAI arviointiosaamista ja yhdenvertaista toteuttamista kartoitettaessa nähtiin selkeästi RAI toiminnasta puuttuvan yhteiset ohjeet ja toimintakäytännöt. Tulevan hyvinvointialueen tilannetta tarkasteltiin RAI työnyrkin sekä POPRAI- verkoston avulla jotka kokoontuivat säännöllisesti vuoden 2022 aikana. Toimintaa koordinoi RAI projektisuunnittelija. Jotta asiakkaiden palveluntarve arvioidaan yhdenmukaisesti ja yhdenvertaisesti, RAI osaaminen on tasalaatuista ja sekä arviointi- että vertailutietoa voidaan käyttää kotihoidon laadun ja vaikuttavuuden kehittämisessä, nähtiin tarve luoda hyvinvointialueelle RAI toimintamalli.

RAI välineistön yhtenäinen käyttö edellyttää RAI ohjausryhmää ja tämä perustettiin Pohteelle touko- kesäkuussa 2023. Ikäihmisten palveluista verkostoon nimettiin edustajat alueellisista palveluista. Ohjausryhmässä on mukana myös toimi - ja palvelualuejohtajia niin ikäihmisten palveluista kuin myös vammaispalveluista. Ohjausryhmään kuuluu myös edustus tietohallintopalveluista.

RAI toimintamalli on rakennettu yhteistyössä niin RAI ohjausryhmässä kuin myös hyvinvointialueen eri ammattilaisten ja työryhmien kanssa. Työhön on osallistettu henkilöstöä alueellisista palveluista. RAI toimintamalliin on kuvattu eri vastuuhenkilöiden tehtävänkuva RAI arviointivälineistön käytön näkökulmasta. RAI toimintamallin mukainen RAI asiantuntijoiden työ hankkeessa käynnistyi huhti - kesäkuussa 2023. Pohteen RAI toimintamalli pohjautuu kansalliseen THL: RAI arviointivälineistön käyttöönotto malliin.

Tuotokset

RAI arviointivälineistön käyttö Pohjois- Pohjanmaan hyvinvointialueella, <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/rai-arviointivälineiston-kaytto-pohjois-pohjanmaan-hyvinvointialueella>

RAI toimintamallin tavoitteet

- Pohjois - Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoitteena on, että RAI käytössä kaikissa ikäihmisten palveluissa viimeistään siirtymäajan päättyessä 1.4.2023.
- RAI- arviointivälinettä käytetään suunnitelmallisesti asiakkaiden palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa.
- RAI - arviointien pohjalta saatavaa tietoa käytetään asiakkaan palveluohjauksessa, asiakkaan oikeanlaisen ja oikea - aikaisen palvelun, hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa, palvelun myöntämisen yhtenä välineenä, ennakoivan asiakas- ja palvelusuunnitelman laatimisessa, palvelujen toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa.
- RAI-osaaminen varmistetaan laadukkaalla ja tasavertaisella perehdyttämällä ja koulutuksella.
- Otamme käyttöön RAI - vertailutiedon tiedolla johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi. Hyödynnämme RAI-vertailutietoa hyvinvointialueen ikäihmisten hyväksi.

RAI toimintamallia on juurrutettu kolmen alueellisen RAI asiantuntijan toimesta ikäihmisten palveluissa alueellisesti Oulun, Oulu eteläisen & Rannikon sekä Oulunkaaren, Koillismaan ja Lakeuden palvelualueilla. Juurruttamistyötä on tehty RAI työpajojen sekä alueellisen verkoston avulla. Alueellinen RAI verkostotyö käynnistyi elokuussa 2023. Verkostoihin on kutsuttu alueen vastuuyksikköpäälliköt sekä RAI- vastaavat. RAI toimintamallin ja tehtävänkuvien juurruttaminen toteutuu kansallisen toimintamallin mukaisesti. Työpajat käynnistyivät organisoitumisen ja orientoitumisen teemalla. Toisessa vaiheessa tarkasteltiin osaamista ja arviointitoimintaa yksiköissä.

RAI osaaminen

RAI osaamista on vahvistettu RAI asiantuntijoiden toteuttamien RAI arviointikoulutusten sekä alueellisten verkostojen avulla ikäihmisten palveluissa. RAI arviointikoulutukset ovat ensisijaisesti kohdennettu niille ammattilaisille, jotka aloittavat RAI arviointien toteuttamisen uusina ammattilaisina, eikä heillä ole pohjalla muuta RAI koulutusta. RAI kertaustunteja on järjestetty eri palveluille ikäihmisten toimialueella muun muassa palveluohjaukseen, kotikuntoutukseen & arviointi- ja kuntoutusyksiköihin, omaishoitoon sekä kuntouttavaan päivätoimintaan. Kaikille yleisiä kertaustunteja on järjestetty RAI palauteraporttitietoon sekä laatumoduulin käyttöön liittyen. Ympäri vuorokautisen asumisen kahteen yksikköön on järjestetty motivaation lisäämiseksi kaksi sparraustuntia.

Hankkeessa on hankittu ulkopuoliselta toteuttajalta myös koulutuskokonaisuudet RAI tiedolla johtamiseen sekä RAI- vastaavien syventävään koulutukseen

Toimintamallin vaikutukset ja vaikuttavuus

Kehitetyn RAI toimintamallin avulla Pohteella, omassa palvelutuotannossa, RAI arviointivälineistön käyttö on yhtenäistä, yhtenäisin välinein. Pohteella käytetään kotihoidossa, yhteisöllisessä asumisessa sekä perhehoidossa iRAI- HC arviointivälinettä. Palveluohjauksessa, omaishoidossa sekä kuntouttavassa päivätoiminnassa Pohteen palveluohjauksen iRAI osittaisarviointia ja arviointi- ja kuntoutusjaksoilla hyödynnetään Pohteen kotikuntoutuksen iRAI osittaisarviointia. Pohteen omat osittaisarviointivälineet ovat rakennettu iRAI- HC arviointivälineen pohjalta. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa käytetään iRAI - LTCF arviointivälinettä. Ikäihmisten palvelutarve tunnistetaan yhdenmukaisella, luotettavalla arviointitoiminnalla ja voimavarojen tunnistaminen tulee yhä vahvemmaksi. RAI arviointitiedon avulla kohdennetaan ikäihmiselle oikeat palvelut oikeaan aikaan ja kiinnitetään huomiota toimintakyvyn heikkenemistä vaarantaviin tekijöihin ennaltaehkäisevästi. Toimintamallin avulla RAI välineistön käyttö tulee merkityksellisemmäksi ja henkilöstö motivoituu RAI tiedon hyödyntämiseen entistä paremmin.

RAI arviointitoiminta yksiköissä on säännöllistä ja yksiköihin on perustettu RAI työryhmät edistämään arviointitoimintaa. RAI vertailutietoa käytetään johtamisessa yksikkötasolta aina toimialue-tasolle saakka. Säännöllisellä, luotettavaan arviointitoimintaan pohjautuvalla, toiminnalla tuodaan esiin yksikön hoidon laatu ja kehittämisen kohteet, joihin laaditaan kehittämisen toimenpiteitä tarpeen mukaisesti.

Oulu eteläisen ja Rannikon alueen verkostotapaamisiin osallistunut yhteensä 192 henkilöä. Oulunkaaren, Koillismaan ja Lakeuden alueen kahteen verkostotapaamiseen osallistujamäärä on ollut yhteensä 231 ja Oulun osallistujia on ollut yhteensä 132. Oulun osalta viimeinen verkostotapaaminen toteutuu 20.12.23

Alueellisille verkostoille lokakuussa perustettuun RAI-vastaavien Teams-työtilaan on osallistunut yhteensä 192 aktiivista käyttäjää. 20.10.–15.12. aikavälillä työtilaan on tehty 18 julkaisua, vastauksia on ollut 27. Työtilan tavoitteena on informoida ajankohtaista tietoa yhdenmukaisesta RAI-toiminnasta RAI-vastaavia ja vastuuyksikköpäällikköjä.

RAI työpajoja on toteutettu organisoitumisen, orientoitumisen ja RAI – osaamisen vahvistamisen näkökulmalla, kansallisen RAI käyttöönoton mallin mukaisesti. Oulu eteläisen ja Rannikon alueella

toteutunut yhteensä 10 RAI - työpajaa, joissa osallistujia ollut yhteensä 117 osallistujaa. Oulun-kaaren, Koillismaan ja Lakeuden alueella on toteutunut yhteensä 10 työpajaa, joissa osallistujia on ollut yhteensä 117. Oulun alueella on toteutunut 6 RAI- työpajaa ja niihin on osallistunut yhteensä 93 henkilöä. Työpajoihin on kutsuttu vastuualue- sekä vastuuyksikköpäälliköt sekä RAI - vastaavat. Työpajoja on toteutettu eri palveluihin kohdistuen ja näin mahdollistettu vertaistuki ja hyvien käytänteiden jakaminen.

RAI osaaminen on vahvistunut eri toimijoilla. RAI asiantuntijoiden toteuttamiin arviointikoulutuksiin on osallistunut kotiin annettavien palveluiden osalta 189 ammattilaista sekä ympärivuorokautisesta palveluasumisesta 113 ammattilaista. Kertaustuntien avulla on vahvistettu yhdenmukaista arviointiosaamista henkilöstöltä, jotka ovat jo aiemmin suorittaneet RAI arviointikoulutuksia joko verkossa tai livekoulutuksena.

RAI tiedolla johtamisen osaamista on vahvistettu ulkopuolisen kouluttajan toteuttamalla koulutuskokonaisuudella. Kokonaisuuteen osallistui kotiin annettavien palveluiden osalta 34 vastuuyksikköpäällikköä ja ympärivuorokautisen asumisen osalta 40.

Yksiköissä toimiville RAI vastaaville toteutui syventävä RAI koulutus ulkopuolisen toteuttamana. Koulutuksen tavoitteena oli oppia tunnistamaan ja seuraamaan RAI arviointitoimintaan liittyviä asioita, motivoimaan ja sparraamaan oman yksikön ammattilaisia RAI arviointien toteuttamisessa ja RAI tiedon hyödyntämisessä sekä oppia hyödyntämään RAI vertailutietoa oman yksikön toiminnan kehittämisessä. Koulutukseen osallistui yhteensä 78 RAI vastaavaa ikäihmisten palveluista.

Tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet. Hyvinvointialueella, omassa palvelutuotannossa, käytetään yhtenäisiä RAI arviointivälineitä ja RAI on käytössä kaikissa ikäihmisten palveluissa. Luotettava ja säännöllinen arviointitoiminta on edistynyt ja tähän perustuvaa vertailutietoa hyödynnetään lähijohdamisesta aina strategiseen johtamiseen asti.

Toimintamalli jää pysyvään käyttöön Pohjois - Pohjanmaan hyvinvointialueella ikäihmisten palveluissa ja toimintamallin käyttö laajenee myös vammaispalveluihin. Ikäihmisten palveluihin työskentelee jatkossa kolme RAI asiantuntijaa.

Toimintamallin arviointi

Toimintamallin vaikutuksia ja vaikuttavuutta on arvioitu erilaisten henkilöstökyselyiden sekä osallistujamäärien laskemisen avulla. Maalis-huhtikuussa 2023 toteutettiin osaamiskartoituksen ensimmäinen vaihe, jossa kartoitettiin ikäihmisten palveluiden henkilöstön osaamista. RAI-osaaminen oli yksi kartoituksen osa-alue. Kartoituksessa kysyttiin, millaiseksi vastaaja kokee osaamisensa RAI-arvioinnin toteuttamiseen yhteistyössä ikääntyneen, omaisen ja tarvittaessa moniammatillisen tiimin kanssa sekä osaako hyödyntää ikääntyneen RAI-arviointituloksia palvelun, hoidon ja kuntoutuksen sisällön suunnittelussa. Kartoitus antoi tietoa henkilöstön RAI-osaamisen tasosta ja osaamisen kehittämisen tarpeista. Vastaajia kartoituksessa oli 651. Vastaajista RAI - arvioinnin toteuttamisen koki osaavansa:

- heikosti 6,8%
- kohtalaisesti 20,4%
- hyvin 35%
- kiitettävästi 28,3%
- erinomaisesti 9,5%
- Keskiarvo vastauksissa oli 3,1.

RAI-arviointitulosten hyödyntämisen asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa vastaajat kokivat osaavansa:

- heikosti 11,7%
- kohtalaisesti 27,8%
- hyvin 34,4,%
- kiitettävästi 20,4%
- erinomaisesti 5,7%

Keskiarvona vastauksissa oli 2,8.

Alueellisissa palvelualueittain kohdennetuissa työpajoissa on tarkasteltu yksiköiden arviointimääriä verrattuna asiakasmääriin ja arviointien luotettavuutta. Työpajat olivat kaksiosaisia, ensimmäisellä kerralla yksiköt asettelivat tavoitteet peilattuna sen hetkiseen RAI-arviointien tilanteeseen. Toisella kerralla verrattiin samoja arviointien kattavuuslukuja, oliko toimenpiteet yksiköissä toimivia.

Vaikuttavuutta on arvioitu myös osallistumismäärien pohjalta. Osallistumismääriä on laskettu eri RAI-koulutuksista, alueellisista verkostotapaamisista, työpajoihin osallistumisesta sekä RAI-vas-
taavien Teams-työtilaan osallistumisesta. Osallistujamäärät antoivat tietoa toimintamallin saavutet-
tavuudesta.

Koulutuksien vaikuttavuutta on mitattu osallistujien kokemuksista osaamisen vahvistamisesta RAI-
arviointien tekemiseen ja tiedon hyödyntämiseen palvelun suunnittelussa. Alueellisissa RAI verkos-
toissa on eri kyselyiden avulla arvioitu RAI toimintamallia ja tähän liittyvää kehittämistyötä.

RAI-asiantuntijoiden työn vaikuttavuutta on mitattu kyselyillä RAI-ohjausryhmästä ja alueellisissa
verkostoissa.

RAI toimintamalli ja eettisyys

Toimintamalli edistää ikäihmisen osallisuutta omaan elämäänsä. Toimintamallin ja RAI:n peruspe-
riaatteiden mukaisesti ikäihminen osallistetaan omaan arviointiinsa. Myös ikäihmisten läheiset osal-
listuvat ikäihmisen suostumuksella arviointiin. Asiakkaan osallisuus omaan arviointiinsa mahdolis-
taa sen, että asiakkaan oma kokemus elämästä, voimavaroista ja toimintakyvystä tulee kuuluviin.
Arviointi toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen toimesta, joten yksi eettinen kysy-
mys on se, sitoutuuko hoitaja eettisesti asiakkaan osallistamiseen ja voimavarojen kartoittamiseen
ja näkeekö ammattilainen ikäihmisen aktiivisena toimijana.

RAI-pohjaisten laatuindikaattoreiden myötä hoidon ja palvelun laatu tulee näkyvään ja mitattavaan
muotoon. Laatuindikaattoreiden avulla voidaan tunnistaa onnistumisen aiheita ja kehittämisen tar-
peita, joita kotiin annettavissa ja ympärivuorokautisen palveluasumisen palveluissa on yksikkö- että
organisaatiotasoisesti.

Yhteinen toimintamalli mahdollistaa asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun. Kun kaikkien asiakkai-
den palvelun tarve arvioidaan samalla arviointivälineellä, samoilla ohjeistuksilla, se takaa yhden-
vertaisten palvelujen lisäämisen. Haasteena on saada kaikille sama osaaminen ja tieto, jotta arvi-
ointia toteutetaan yhdenmukaisesti. Tähän vastataan peruskoulutuksilla ja kertaustunneilla. Yhtenä
eettisenä haasteena arvioinnin tekemisessä on riittävä aika tehdä arviointi käsikirjan ohjeistuksen

mukaisesti, onko ammattilaisella riittävästi aikaa tarkistaa vastausohjeet käsikirjasta ja toimia niiden mukaan.

RAI-arviointiväline muodostaa vertailutietoa, joka toimintamallin mukaisesti otetaan tiedolla johtamisessa käyttöön, jolloin voidaan lisätä palvelujen yhdenvertaisuutta, resurssien kohdistamista palvelun tarpeen mukaisesti. Toimintamallin mukaisella toiminnalla myös ylempi johto saa tietoa palveluiden asiakasrakenteesta, palvelun laadusta ja tarpeesta.

Keskeiset hyödyt:

Asiakasnäkökulma

RAI-toimintamallissa on tavoitteena ovat asiakkaan arjen, toimintakyvyn, voimavarojen ja elämän mielekkyyden turvaaminen RAI-tietoa hyödyntäen koko palveluketjun ajan. RAI-välineistön oikea ja huolellinen käyttö hyödyttää sekä asiakkaita, omaisia että henkilöstöä. Tavoitteena on, että asiakas osallistuu itse arviointiin ja hänet kohdataan yksilönä ja hänen tarpeensa kartoitetaan kokonaisvaltaisesti. Asiakas on mukana hoidon suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Osallisuus luo tyytyväisyyden, turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta.

Henkilöstönäkökulma

Omahoitajan tehtäväkuva on selkeä ja vastuu RAI - arvioinnin toteuttamiseen liittyvistä asioista on selkeä. Hoito- tai kuntoutustyön ammattilainen käyttää RAI-välinettä arvioidessaan asiakkaan toimintakykyä ja palvelutarpeita. RAI-arvioinnissa ammattilainen kerää tietoa esimerkiksi asiakkaan arkisuoriutumisesta, kognitiivisesta toimintakyvystä, psyykkisistä oireista, sosiaalisesta osallisuudesta, kuntoutumisen voimavaroista sekä lähipiiriltä saamastaan tuesta. RAI-arviointi auttaa ammattilaista huomioimaan oleelliset asiat ja muutokset asiakkaan voinnissa ja toimintakyvyssä. Yksilöllinen palvelu-, hoito- tai kuntoutumissuunnitelma laaditaan RAI - arviointitiedon pohjalta. Tiedon avulla voidaan myös seurata, miten suunnitelma toteutuu. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä sekä yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa.

Hyvinvointialueen näkökulma

Haluamme olla edelläkävijöitä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella RAI-osaamisessa, toimia ikäihmistä varten RAI- arviointitiedon käytön kautta ja toiminnan kehittämisessä RAI-tiedon avulla. Hyvinvointialueen näkökulmasta toimintayksikkö hyötyy RAI-tiedosta toiminnan kehittämisessä, laadun parantamisessa ja johtamisessa. RAI-tieto tuo esiin henkilöstön osaamistarpeita ja auttaa asiakaslähtöisen palvelun toteutumista sekä toimintayksikön mahdollisuutta toteuttaa oikea-aikaista ja tarpeenmukaista palvelua. Yhdenmukaisen, luotettavan ja vertailukelpoisen vertailutiedon avulla hyvinvointialue ohjaa ja kehittää palveluita sekä seuraa laadittuja strategisia tavoitteita. RAI-tietoa voidaan myös hyödyntää omavalvontasuunnitelman laatimisessa.

Pidemmän aikavälin suunnitelma ja tavoitteet

Hyvinvointialueella otetaan käyttöön Saga asiakastietojärjestelmä sosiaalihuollon palveluihin ja Esko potilastietojärjestelmä terveydenhuollon palveluihin. Tavoitteena on rakentaa näihin järjestelmiin kaksisuuntainen integraatio RAI ohjelmistosta. RAI arviointitiedon käyttäjän näkökulmasta integraation tulee sisältää sekä RAI-arviointitiedon mittariraportin että hoitosuunnitelman.

Riippuvuudet:

Hyvinvointialueella on nähty tarve tarkastella myös yksityisten palveluntuottajien RAI-toiminnan organisoitumista, arviointien ajantasaisuutta ja luotettavuutta. Kartoitusta on tehty Lakeuden alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen palveluntuottajista yhden RAI-asiantuntijan toimesta sovituina Teams-palaveraina. Yksityisten palveluntuottajien toiminta on ollut vaihtelevaa, toiminnan aloittamisesta ja pitempään RAI-arviointeja tehneisiin yksiköihin. Välineet ovat voineet olla vielä vanhoja LTC-välineitä, riippuen yksityisen palveluntuottajan ohjelmistotoimittajasta. Suurin osa kartoitettujen yksiköiden henkilöstöstä oli suorittanut THL:n verkkokoulut, mutta muita RAI-koulutuksia oli käyty vain parissa yksikössä. RAI-vastaavia oli nimetty suurimmassa osassa yksiköitä. Tiedon hyödyntäminen hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelman laatimisessa oli myös vielä aihe, johon suurin osa yksiköistä koki tarvitsevansa lisää osaamista. RAI-tiedon käyttämistä tiedolla johtamisessa oli myös vaihtelua. Pohteen laatutavoitteista ei yksityisillä palveluntuottajilla ollut kartoituksen aikana vielä tietoa.

Pohteen ikäihmisten palvelujen valvonta hyödyntää työssään RAI-arviointi ja –vertailutietoa. Valvonnan ammattilaisilla on oikeus tarkastella Pohteen RAI-kantojen raportti- ja laatumoduulianalyseja sekä THL:n vertailutietokantaa.

RAI-arviointijärjestelmä on liitoksissa eri palveluprosesseihin ja välineisiin hyvinvointialueella. Asiakkaiden arviointi yhdenmukaisesti RAI-välineellä luo pohjan tavoitteelliselle ja suunnitelmalliselle hoidolle ja palveluille, joilla vastataan asiakkaiden tarpeisiin. InterRAI-välineet ovat perusrakenteeltaan ja ydinkysymyksiltään yhteneväisiä. Yhdenmukaisuus mahdollistaa RAI-arviointitietojen hyödyntämisen silloinkin, kun asiakas siirtyy palveluympäristöstä toiseen tai uusi arviointi tehdään toisella RAI-välineellä.

Palveluohjauksessa ja hoidon suunnittelussa tarvitaan yhteisiä, reiluja ja läpinäkyviä käytäntöjä sille, millaisilla palveluilla asiakkaan tarpeisiin vastataan. Yhtenä keinona on Pohjois-Pohjanmaan

hyvinvointialueelle muodostettu palvelun myöntämisen perusteeksi kriteerejä omaishoittoon, kotihoitoon, yhteisölliseen asumiseen ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Kriteereiden perustuvat luotettavalla tavalla hankittuun tietoon asiakkaan tilanteesta. RAI-järjestelmän mittareita käytetään kriteereitä luotaessa muistaen, että mikään yksittäinen mittariarvo ei kerro asiakkaan kokonaistilannetta. Yksittäisen mittarin tulos ei myöskään saa olla palvelun perusteena.

Muita alueella tehtävää toiminnallista, teknistä ja resursseihin liittyvää kehittämistyötä on RAI-kantojen muutosprojekti ja RAI-välineiden yhtenäistäminen. Tavoitteena on saada Pohteen hyvinvointialueelle yksi yhteinen RAI-kanta, jonka pitää keskustella sekä Lifecaren että Sagan kanssa.

Yhteistä toimintamallien kehittämistä ja juurruttamista on toteutunut monipuolisesti Ikä on POP-hankkeen muiden toimintamallien kanssa. RAI - asiantuntijat ovat osallistuneet esim. Kuntouttavan päivätoiminnan, palveluohjauksen, arviointi- ja kuntoutusyksiköiden kokouksiin palveluprosessien työstämisen sekä RAI-kertauksen merkeissä.

Yhteistä kehittämistyötä ja toimintamallin juurruttamista on tehty myös RAI:n ja Voimavaralähtöisen toimintamallin puitteissa RAI-Kinestetiikka kirjaamiskoulutus työpajoilla. Koulutuksessa on käyty läpi interRAI osittaisarviointi-, HC- ja LTCF- -välineiden arviointikysymyksiä, joihin kinestetiikan voimavaralähtöistä toimintamallia kuvataan. Lisäksi koulutuksessa on käyty läpi mittareita, esimerkiksi kognitio CPS ja arkisuoriutuminen ADLLF sekä laatuindikaattoreita kinestetiikan seurantaan. Koulutukseen osallistujat ovat olleet RAI arviointeja tekevät kotiin annettavien palveluiden, kotikuntoutuksen sekä ympärivuorokautisen asumisen työntekijät, jotka ovat suorittaneet THL:n RAI verkkokoulutuksen/RAI arviointikoulutuksen/ RAISoftin verkkokoulutuksen ja käyneet vähintään kinestetiikan peruskurssin. Kurseja on järjestetty lähikoulutuksena ja etänä Teams:n välityksellä. Koulutukseen osallistujia on ollut 150 yhdeksässä eri ryhmässä.

Toimintamallin tulevaisuus

Hankkeessa luodun RAI-toimintamallin vahvistaminen jatkuu palkattavien RAI-asiantuntijoiden toimesta. Laadittujen RAI-vertailutietoon pohjautuvien laatutavoitteiden käyttäminen jatkuu kotiin annettavissa palveluissa ja ympärivuorokautisessa asumisessa, ja yksiköt kuvaavat niiden toteutumista omissa omavalvontasuunnitelmissaan. RAI-kantojen yhdistäminen jatkuu. RAI-osaamisen vahvistaminen jatkuu ja etenkin kiinnitetään huomiota arviointitiedon hyödyntämiseen asiakkaan hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmissa.

RAI-asiantuntijat jatkavat toimintamallin juurruttamista omilla alueillaan. Juurruttaminen jatkuu alueellisissa verkostotapaamisissa, joissa viestitään ajankohtaisista RAI-toimintaan liittyvistä asioista sekä työpajoissa ja kertaus/sparraustuntien avulla. RAI-asiantuntijat jatkavat RAI-arviointikoulutusten toteuttamista. Yksiköt huolehtivat omassa RAI-työryhmässään RAI-toimintamallin käytäntöön viemisestä. RAI:n käytön ohjaamisesta vastaava RAI-ohjausryhmä jatkaa sovitusti kuukausittaisia tapaamisia ja linjaa RAI:hin liittyvien yhtenäisten toimintakäytäntöjen edistämistä.

RAI-viestintäsuunnitelma

Viestintäsuunnitelman tavoitteena on varmistaa informaation kulku RAI-arviointivälineen käyttöön liittyvissä asioissa. Kohderyhmää ovat niin asiakkaat ja heidän omaisiensa kuin RAI-arviointivälinettä työssään käyttävät. Selkeä ja yhdenmukainen viestintä vahvistaa yhdenmukaista RAI:n käyttöä ja osaamista Pohteen alueella. Suunnitelmassa määritellään viestintäkanavat ja -menetelmät. RAI-viestintä on mukana arjessa ja se on säännöllistä, vuorovaikutteista sekä jatkuvaa. Lisäksi viestinnällä päästään jakamaan kokemuksia, luomaan kontakteja ja sitouttamaan RAI:n käyttöön.

Viestinnän kohderyhmää ovat RAI-arviointiin osallistuvat asiakkaat, omaiset, RAI-arviointivälinettä työssään käyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, esihenkilöt sekä päättävässä asemassa työskentelevät. Viestinnän tavoitettavuutta seurataan esimerkiksi osallistuja- ja kävijämäärien seurannalla, kyselyillä ja palautteilla.

Hankkeen aikana viestintää on toteutettu eri tavoin. Viestinnässä on hyödynnetty Pohteen omia sähköisiä kanavia, uutisointia sekä tiedostusta eri tapahtumissa ja seminaareissa.

Lähteet

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategia [Strategia - Pohde](#)

[Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn... 980/2012 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

[THL:n RAI-järjestelmän käyttöönottomalli palvelunjärjestäjälle tai palveluntuottajalle | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)

[RAI - arviointivälineistön käyttö Pohjois- Pohjanmaan hyvinvointialueella | Innokylä \(innokyla.fi\)](#)